

Висока інфляція ускладнює процес не тільки розширеного, але і простого відтворення капіталу підприємства. Виробництво знижується, підприємства знаходяться на грані виживання.

В умовах інфляції із зростанням цін на сировину, матеріали, енергію та інші види виробничих запасів, збільшується номінальна величина фінансових потреб підприємства. Але при відстрочці платежів інфляція фактично зменшує реальну ціну придбання виробничих запасів.

Якщо прибутки і витрати в рівній мірі зазнають інфляції, то купівельна здатність кожної грошової одиниці в складі прибутків і витрат залишається незмінною. Але якщо ціни на сировину, енергію і матеріали зростають швидше, ніж ціни на готову продукцію, то реальна рентабельність виробництва падає. Реальні прибутки знижуються, а реальні витрати збільшуються, і внаслідок цього інвестиції проводяться сьогодні, а прибутки підприємство отримує лише через деякий час грошима, що вже знецінюються.

Для збереження своїх прибутків від знецінення в умовах високої інфляції, підприємства переводять свої кошти в тверду вільноконвертовану валюту. Але це збільшило попит на неї і ще більше посилило процес подальшого падіння курсу гривні. Результатом з'явилося прогресуюче знецінення грошових надходжень і накопичень підприємств, зростання їх реальних витрат.

Фінансовий аналіз є гнучким інструментом в руках керівників підприємства. Разом з тим його висновки носять короткочасний характер внаслідок постійної зміни стану. Щоб знизити вплив інфляції на фінансові результати діяльності підприємства необхідно своєчасно контролювати рівень рентабельності, що закладається в розрахункову ціну виробу.

Причиною високих темпів інфляції в Україні є як монетарні, так і немонетарні чинники, такі як інфляція витрат, структурні особливості економіки, зокрема дисбаланс видів господарської діяльності, деформована структура економіки, інфляційні очікування, зростання державних видатків, скорочення реального обсягу національного продукту тощо. Якщо руйнується промисловість і загострюються її диспропорції, то ніяка грошова політика не позбавить ринок від інфляції. Тому не приватні політичні заходи, а система економічної політики може зробити інфляцію керованим процесом. Не обов'язково повністю від неї позбавлятися, а необхідно тримати її на певному керованому рівні. У такому випадку вона вирішує проблеми країни.

О.В. Топоркова, канд. екон. наук, проф. (ХДУХТ, Харків)

МОДЕЛЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В ПІДСИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Умови ринкової економіки, в яких здійснюють свою діяльність економічні агенти, існуючі в різних організаційно-правових формах, невизначені і непередбачувані. Усе це різко загострило проблему забезпечення економічної безпеки підприємства.

Економічна безпека підприємства характеризується сукупністю якісних і кількісних показників, серед яких є рівень обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки та стан найбільш ефективного використання ресурсів для запобігання загроз і забезпечення стабільного функціонування підприємства.

Економічна безпека підприємства дозволяє виявити: ситуації невизначеності, зміни, як внутрішніх умов господарювання, так і зовнішніх (політичних, макроекономічних, екологічних, правових); ризикові рішення в умовах жорсткої конкуренції; захист від існуючих або прогнозованих небезпек або загроз. В цих умовах необхідно досягти стратегічних управлінських рішень і забезпечити стійкий інтенсивний розвиток підприємства. Для цього необхідно вирішити ряд завдань: виявлення реальних і прогнозування потенційних небезпек і загроз; знаходження способів послаблення або ліквідації наслідків їх дії; організація взаємодії з правоохоронними і контрольними органами в цілях відвертання і припинення правопорушень, спрямованих проти інтересів підприємства; створення власної служби безпеки.

В управлінській обліковій інформаційній системі (УОІС) структура економічної безпеки підприємства має бути: унікальною; самостійною і відособленою від аналогічних систем інших виробничих одиниць; комплексною і забезпечити економічний, науково-технічний, кадровий, інтелектуальний, екологічний та інформаційний потенціал підприємства.

Рівень економічної безпеки підприємства оцінюється тим, наскільки ефективно службі безпеки вдається запобігати загрозам і усувати збитки від негативних дій на різні фінансово-економічні аспекти.

Структура економічної безпеки підприємства покликана виконувати ряд функцій, які істотно відрізняються один від одного за своїм змістом.

Для забезпечення економічної безпеки підприємство використовує сукупність корпоративних ресурсів та принципів:

комплексність, своєчасність, безперервність, законність, плановість, економічність, взаємодія, поєднання гласності і конфіденційності, компетентність. Політика економічної безпеки є системою поглядів, заходів, рішень, дій в області безпеки, які створюють сприятливі умови для прийняття своєчасних управлінських рішень в УОІС та дозволяє підприємству виконувати виробничу програму, випускати конкурентоздатну продукцію, підвищувати ефективність виробництва, примножувати власність, отримувати прибуток.

Сукупність найбільш значимих стратегічних управлінських рішень розподіляють на типи стратегій економічної безпеки:

- стратегія, пов'язана з необхідністю несподівано реагувати на реально виниклі загрози виробничої діяльності, майна та персоналу;
- стратегія, орієнтована на прогнозування, своєчасне виявлення небезпек і загроз, дослідження економічної і криміногенної ситуацій як усередині підприємства, так і за межами;
- стратегія, спрямована на відшкодування завданого збитку.

Найважливішим етапом забезпечення підприємства економічною безпекою є стратегічне планування і прогнозування яке включає розробку стратегічного плану в управлінській обліково-аналітичній інформаційній системі (УОАІС). Для цього в обліково-аналітичних документах необхідно задати якісні параметри використання корпоративних ресурсів підприємства у поєднанні з його організаційно-функціональною структурою і взаємозв'язками структурних підрозділів, а також деякі кількісні орієнтири забезпечення функціональних складових та економічної безпеки в цілому. Після розробки стратегічних планів в УОІС необхідно провести оперативну оцінку рівня забезпечення та поточне тактичне планування економічної безпеки підприємства.

Аналіз рівня економічної безпеки в УОАІС проводиться на основі оцінки ефективності заходів запобігання збитків і розрахунку функціональних і сукупних критеріїв економічної безпеки підприємства. Поточне планування здійснюється на основі розробки декількох альтернативних сценаріїв розвитку ситуації і розрахунку значень сукупного критерію економічної безпеки по кожному з них.

На основі оперативної оцінки рівня економічної безпеки і вироблених рекомендацій здійснюється оперативне планування фінансово-господарської діяльності підприємства, після чого робиться практична реалізація розроблених планів в УОАІС.

І. П. Хомин, канд. екон. наук (*ТНЕУ, Тернопіль*)